

Πανελλαδικές Εξετάσεις 2023

Θέμα Δ

Γιάννης Ι. Πασσάς, 2 Ιουνίου 2023

Θέμα Δ

Ερώτηση

Θέμα Δ

- Δ1.** Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ως εκπρόσωπος της μαθητικής σας κοινότητας, εκφωνείτε ομιλία (350-400 λέξεις) στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου της περιοχής σας.
- α) Να αναφέρετε φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας στη σύγχρονη εποχή στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο·
- β) εσείς, ως νέα γενιά, μπορείτε να συμβάλλετε έμπρακτα στην επίτευξη της ισότητας των φύλων;
- Όποια κι αν είναι η άποψή σας, να την υποστηρίξετε τεκμηριωμένα αξιοποιώντας δημιουργικά και τα κείμενα αναφοράς (Κείμενα 1, 2, 3).

Μονάδες 30

Θέμα Δ

Διαθέσιμα σχέδια (αξιοποίηση 1ου κειμένου αναφοράς)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Ημέρα καταδίκης της βίας εναντίον των γυναικών

παραδοσιακός ρόλος
συζύγου-μητέρας

Δεν υπάρχει στην ιστορία της ανθρωπότητας διαρκέστερη και διαστροφικότερη καθυπόταξη ανθρώπων από αυτή που υπέστησαν οι γυναίκες από τους άντρες. Αρχίζοντας από τον Αριστοτέλη αναρίθμητα ήταν τα μεγάλα πνεύματα που αρνιούνταν σε αυτές την ανθρώπινη αξία. Μέχρι τον 20ό αιώνα, με ελάχιστες εξαιρέσεις, όλες οι συζητήσεις για την ισότητα θεωρούσαν ως δεδομένο ότι αυτή δεν περιλαμβάνει τις γυναίκες.

Η αντίληψη ότι είναι κατώτερα πλάσματα, φτιαγμένα για να εξυπηρετήσουν την αναπαραγωγή του κόσμου των ανδρών, είχε ως συνέπεια μια τέτοια κακομεταχείριση, βία και εκμετάλλευση, που όμοιά της δεν έχει υποστεί καμία άλλη ομάδα ανθρώπων (ούτε οι μαύροι ούτε η εργατική τάξη, κανείς).

φαινόμενα
κακοποιήσεων

Σε πολλά μέρη του κόσμου ακόμα και σήμερα η ωμή βία εναντίον των γυναικών είναι καθημερινή πρακτική. Στις δικές μας κοινωνίες οι ωμότητες είναι παράνομες. Τα φαινόμενα, όμως, βιασμού, οικογενειακής βίας, σεξουαλικής παρενόχλησης και ποικίλων άλλων προσβολών των γυναικών κάθε άλλο παρά σπάνια είναι.

εργασιακή
ανισότητα

καταγγελία
φαινομένων
κακοποίησης

Ξέρω ότι οι καθιερωμένες ημέρες μνήμης δεν συγκινούν. Σήμερα, όμως, ημέρα κατά της βίας εναντίον των γυναικών, δεν μπορεί παρά να αναλογιζόμαστε με ενοχή τη μεγαλύτερη αδικία που υπήρξε από καταβολής κόσμου, να συμπονούμε τις αμέτρητες γυναίκες θύματα, και να προσπαθούμε να οραματιζόμαστε δικαιοσύνη.

υποστήριξη
κακοποιημένων
γυναικών

συμμετοχή/
στήριξη
ΜΚΟ
υποστήριξης
δικαιωμάτων
γυναικών

[Σταύρος Τσακυράκης, *Δικαιοσύνη: η ουσία της πολιτικής*, εκδ. Μεταίχμιο, 2019, σ. 202].

Θέμα Δ

Διαθέσιμα σχέδια (αξιοποίηση 2ου κειμένου αναφοράς)

η ταυτότητά μου. Και αυτομάτως, είμαι θύμα. Είναι τόσο έντονος αυτός ο διάλογος περί θύματος **ώστε** ενίοτε το να είσαι θύμα γίνεται εύσημο*, πρόκειται για ιδεολογία που εκφράζεται ως “πάθος για θυματοποίηση”».

συμμετοχή
σε φεμινιστικό κίνημα
(κοινωνικά δίκτυα)

Για την Κανόν, αντιθέτως, ο φεμινισμός είναι ένα κίνημα χαρούμενο, «ένα **κίνημα** που ωθεί τις γυναίκες να αποκτήσουν περισσότερη ισχύ, να διεκδικούν την ισότητα με τους άνδρες. Όταν προτάσσουμε το φύλο ή το χρώμα του δέρματος ως ταυτότητα, επί της ουσίας επιμένουμε σε χαρακτηριστικά μας τα οποία δεν μπορούμε να αλλάξουμε. Οι “κλασικές” φεμινίστριες επιμένουμε στα χαρακτηριστικά που μπορούμε να αλλάξουμε, επιμένουμε στην

Θέμα Δ

Διαθέσιμα σχέδια (αξιοποίηση 3ου κειμένου αναφοράς)

κοιτάζω τον κόσμο γύρω μου και τα κοκκίνα φωτά των αυτοκινήτων που αναρροήνουν μπροστά μου κι άκουγα τις σφυρίχτρες των τροχονόμων και τις φωνές από τη διαδήλωση στο βάθος. Οι αληθινοί άντρες, οι άντρες οι σωστοί, δεν αναχαράζουν* τα περασμένα, δεν κολλάνε στο παρελθόν. Οι αληθινοί άντρες έχουν κοντή μνήμη και ψηλά ποδάρια, ξεχνούν και τρέχουν, ξεχνούν και τρέχουν μπροστά. Οι αληθινοί άντρες προχωράνε μπροστά, δεν κάνουν κύκλους. Οι αληθινοί άντρες είναι πραχτικοί, έχουν τετράγωνο μυαλό και τρίγωνη καρδιά. Οι αληθινοί άντρες σκέφτονται πρακτικά, αντιδρούν πρακτικά, πονάνε πρακτικά. Οι αληθινοί άντρες πράττουν πρακτικά. [...]

στρεότυπα
για τη φύση
ανδρών και γυναικών

Θέμα Δ

Σχεδιασμός > Καθορισμός του επικοινωνιακού πλαισίου

- **Ερωτήματα:** [1] Ποια είναι τα φαινόμενα παραβίασης των δικαιωμάτων της γυναίκας στη σύγχρονη εποχή στον ιδιωτικό και δημόσιο βίο; (περιγραφή) [2] Μπορεί η νέα γενιά να συμβάλλει έμπρακτα στην επίτευξη της ισότητας των φύλων; (επιχειρηματολογία): (Ενδεικτική απάντηση 1) Ναι, μπορεί να συμβάλλει > Νέα ερωτήματα: [α] Γιατί μπορεί να συμβάλλει; [β] Πώς μπορεί να συμβάλλει; (Ενδεικτική απάντηση 2) Όχι, δεν μπορεί να συμβάλλει; > Νέο ερώτημα: Γιατί δεν μπορεί να συμβάλλει; (Ενδεικτική απάντηση 3) Μπορεί να συμβάλλει υπό προϋποθέσεις > Νέα ερωτήματα: [α] Πώς μπορεί να συμβάλλει; [β] Υπό ποιες προϋποθέσεις;
- Θα επιλέγει για το 2ο ζητούμενο η 3η ενδεικτική απάντηση.

Θέμα Δ

Σχεδιασμός > Καθορισμός του επικοινωνιακού πλαισίου

- **Συνομιλιακοί ρόλοι:** Πομπός: μαθητής - εκπρόσωπος μαθητικής κοινότητας
> Ακροατήριο: συνδημότες (άτομα κυρίως μεγαλύτερης ηλικίας από τον ομιλητή)
- **Τρόπος:** Προσχεδιασμένος προφορικός λόγος (ομιλία με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων).
- **Σκοπός/ πρόθεση:** (με βάση το επιλεγμένο 2ο ζητούμενο) Να αναδείξει την αποφασιστικότητα της νέας γενιάς να αγωνιστεί για την επίτευξη της ισότητας των φύλων.

Θέμα Δ

Σχεδιασμός > Παραγωγή & Οργάνωση ιδεών

- §2 > Ερώτημα 1 (οργάνωση σε αξιολογικό άξονα): [α] Έμφυλη βία (κακοποιήσεις, βιασμοί, γυναικοκτονίες κτλ.). [β] Ανισότητες στην εργασία (άνιση αμοιβή για ίση εργασία, εμπόδια στην επαγγελματική ανέλιξη, διάκριση γυναικείων και ανδρικών επαγγελμάτων κτλ.). [γ] Στερεότυπα για τη φύση και τη θέση των γυναικών (γυναίκες = ευαίσθητες, δειλές κτλ. ≠ άνδρες = σκληροί, δυναμικοί, θαρραλέοι κτλ.)
- §3 > Ερώτημα 2 (οργάνωση σε θεματικό άξονα): Τρόποι: [α] Καταγγελία φαινομένων έμφυλης βίας και εκμετάλλευσης και υποστήριξη των θυμάτων. [β] Συμμετοχή σε δράσεις (στήριξη ΜΚΟ προστασίας των δικαιωμάτων των γυναικών, συμμετοχή σε φεμινιστικές οργανώσεις, ενημέρωση και άσκηση πίεσης μέσω των κοινωνικών δικτύων κτλ. Προϋπόθεση: Ανάπτυξη του σεβασμού του δικαιώματος στη διαφορά μέσω της διαπαιδαγώγησης.

Θέμα Δ

Αναστοχασμός

- Παρά τη θαρραλέα επιλογή θεματικής ενότητας από τους θεματοδότες, το θέμα της παραγωγής λόγου είναι βαθιά συντηρητικό και δεν επιτρέπει τον ουσιαστικό στοχασμό που θα μπορούσαν οι 18χρονοι υποψήφιοι να αναπτύξουν με βάση τις εμπειρίες τους, αλλά και τα κείμενα αναφοράς.
- Ακόμα και το 2ο επιχειρηματολογικό ζητούμενο είναι ουσιαστικά εκθετικό, αφού καθοδηγεί σε θετική απάντηση. Είναι ενδεικτικό ότι οι απαντήσεις της ΚΕΕ αγνοούν την πιθανότητα αρνητικής απάντησης.
- Τα κείμενα αναφοράς μπορούν να λειτουργήσουν ικανοποιητικά ως «γεννήτριες ιδεών» και καλώς δεν προσφέρουν «έτοιμες ιδέες».
- Το επικοινωνιακό πλαίσιο είναι για πολλοστή φορά απολύτως προσχηματικό και δεν επιτρέπει την παραγωγή ενός αυθεντικού κειμένου.